

«Ρομαντική» απεικόνιση του Ναυπλίου, ύστερα από διακοπή ρεύματος εξαπτίας πυρκαγιάς σε υποσταθμό της ΔΕΗ.

Ευρωπαϊκές εμμονές και ελληνικές αβλεψίες

Η ιστορία της ΔΕΗ ως «οδηγός» για το μέλλον της

ΡΑΦΑΗΛ ΜΩΥΣΗΣ

Θα γίνει της... Δεής

Εισαγωγή: Αντώνης Παπαγιαννίδης

Επιμέτρο: Παναγής Βουρλούμης

εκδ. Καπόν, **σελ.** 143

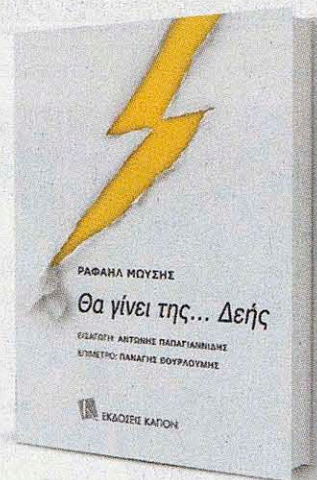
Του **ΚΩΣΤΑ ΚΩΣΤΗ***

Είναι, κατά τη γνώμη μου αδύνατον να κατανοήσει κανείς τις εξελίξεις στην ελληνική οικονομία μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο χωρίς να λάβει υπόψη του την ιστορία της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού, για την οποία δυστυχώς δεν διαθέτουμε κάποια εργασία αντάξια της σημασίας της. Και κάτι τέτοιο ισχύει τόσο για την περίοδο του «ελληνικού οικονομικού θαύματος», όσο και για τις μεταγενέστερες περιόδους, ακόμη και την πλέον πρόσφατη της «ελληνικής οικονομικής αποτυχίας». Γιατί προφανώς δεν είναι σύμπτωση ότι η ΔΕΗ έφθασε στο χείλος του γκρεμού, ακριβώς την ίδια στιγμή με την ελληνική οικονομία.

Ο Ραφαήλ Μωυσής, στέλεχος πολύ γνωστό στον χώρο των επιχειρήσεων και που βρέθηκε συχνά στον δρόμο της σημαντικότερης ελληνικής εταιρείας, δεν προσπαθεί να γράψει μία ιστορία της ΔΕΗ, αλλά να εξηγήσει με συντομία και πολύ χιούμορ πώς μία επιχείρηση με τις προδιαγραφές της ΔΕΗ κατάφερε να φτάσει στα πρόθυρα της κατάρρευσης. Και να υποδείξει όχι απλά τα σφάλματα που έχουν γίνει, αλλά το κρίσιμο σημείο στο οποίο θα κριθεί κατά τη γνώμη του το μέλλον της Επιχείρησης: τέλος δε να υποδείξει εκείνους που έχουν τις ευθύνες για τις πρόσφατες εξελίξεις στον χώρο της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

Η ίδρυση

Για να το κάνει ο Ρ. Μωυσής ξεκινάει την αφήγησή του από την ίδρυση της ΔΕΗ: σε μία χώρα καθαρό εισαγωγέα ενέργειας όπως ήταν και εξακολουθεί να είναι η Ελλάδα, η οργάνωση της παραγωγής ηλεκτρισμού μετά τον πόλεμο αποτελούσε μία εγγύηση ότι οι δυσκολίες για τον οικονομικό μετασχηματισμό της χώρας θα ήταν ακόμη και ανυπέρβλητες. Είναι αδύνατον για μια οικονομία να μπορεί να αναπτυχθεί και πολύ περισσότερο να μετασχηματιστεί χωρίς την παροχή επαρκούς ενέργειας σε ανταγωνιστικές τιμές. Και η Ελλάδα δεν ήταν σε θέση να το έχει, καθώς η παραγωγή και διανομή της ηλεκτρικής ενέργειας εξασφαλιζόταν από εκατοντάδες σκορπιόμενες σε όλη τη χώρα, που χρησιμοποιούσαν εισαγόμενες πρώτες ύλες και τιμολογούσαν σε εξαιρετικά υψηλές τιμές. Ακόμη και στην Αθήνα, όπου λειτουργούσε η αγγλική εταιρεία Power and Traction, η εξασφάλιση της ομαλής παροχής ενέργειας δεν ήταν σίγουρη και συχνά οι επιχειρήσεις της εποχής αποκτούσαν δικές τους γεννήτριες για να ανταποκριθούν

Το βιβλίο απευθύνεται σε ένα ευρύ κοινό, θέτοντας σημαντικά ζητήματα για το μέλλον της χώρας μας.

Ο Ραφαήλ Μωυσής προσπαθεί να εξηγήσει με συντομία και πολύ χιούμορ πώς μία επιχείρηση με τις προδιαγραφές της ΔΕΗ κατάφερε να φτάσει στα πρόθυρα της κατάρρευσης.

στις συνεχείς διακοπές ρεύματος.

Η ίδρυση της ΔΕΗ έγινε το 1950 υπό την «πίεση» της αμερικανικής αποστολής. Ο ρόλος της στην αρχή ήταν η επέκταση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με πόρους τόσο εγχώριους όσο και της αμερικανικής βοήθειας. Ωστόσο, η διανομή εξακολουθούσε να παραμένει υπό τον έλεγχο των μικρών επιχειρήσεων, επομένως η τιμολόγηση του ρεύματος γινόταν με τους δικούς τους όρους, ενώ, σε πολλές περιπτώσεις, όπως στην Αθήνα, η ικανοποίηση των αναγκών της επιχείρησης από εισαγόμενους ενεργειακούς πόρους, εμπόδιζε την αξιοποίηση των εγχώριων πηγών ενέργειας. Μόλις το 1956, το ελληνικό κράτος έδωσε τη δυνατότητα στη ΔΕΗ να εξαγοράσει όλες τις εταιρείες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που λειτουργούσαν στην Ελλάδα, πράγμα που έσπευσε να κάνει η ΔΕΗ προσφέροντας απλόχερα αποζημιώσεις για να καταστείλει τυχόν διαμαρτυρίες. Το 1960, δε, η υπογραφή της συμφωνίας μεταξύ ελληνικού Δημοσίου και της γαλλικής Pechiney, προσέφερε στη ΔΕΗ την απαραίτητη βάση για να εξαγοράσει την Power and Traction και να καταστεί το απόλυτο μονοπώλιο στον χώρο του ηλεκτρισμού.

Η ΔΕΗ μπόρεσε να στηριχτεί, όχι χωρίς αστοχίες, την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, να αξιοποιήσει εγχώριες πηγές ενέργειας όπως οι υδατοπτώσεις και ο λιγνίτης, αν και μέχρι το 1973, δηλαδή μέχρι την περίοδο των ενεργειακών κρίσεων, η αξιοποίηση του

εισαγόμενου πετρελαίου ήταν πιο συμφέρουσα. Δεν θα επιμείνω σε όλα αυτά τα σημεία που με μεγάλη ευστοχία και συντομία εξηγεί ο Ραφαήλ Μωυσής στο βιβλίο του.

Μεγαλύτερη σημασία έχει η κριτική που ασκεί στους ευρωπαϊκούς θεσμούς για την αναγκαστική απελευθέρωση της αγοράς που θέλησαν να επιβάλουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η οποία, κατά τη γνώμη του θα έχει δυσάρεστες συνέπειες για τον τομέα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Ο Μωυσής υποδεικνύει ότι η απελευθέρωση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας όπου πραγματοποιήθηκε δεν συνοδεύτηκε και από μείωση των τιμών όπως ήταν το αναμενόμενο με βάση τις προδιαγραφές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και δεν είναι καθόλου σίγουρο, θεωρητικά μάλλον το αντίθετο μπορεί να προσδοκά κανείς ότι η κατάτμηση της ΔΕΗ θα έχει ως αποτέλεσμα να βελτιωθούν τα κόστη της ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα. Ας μη λησμονούμε ότι ένα από τα βασικά εμπόδια των επενδύσεων στη χώρα μας δεν είναι άλλο από το υψηλό κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας.

Ο Ραφαήλ Μωυσής μέμφεται επίσης τις ελληνικές κυβερνήσεις που δεν επεδίωξαν να διατηρήσουν το μονοπωλιακό καθεστώς της ΔΕΗ, το μόνο που μπορεί να εξασφαλίσει χαμηλά κόστη ηλεκτρικής ενέργειας, υποστηρίζει δε ότι ακόμη και τώρα είναι εφικτή μία τέτοια λύση. Πιθανολογώ, ότι η παραμονή της ΔΕΗ σε καθεστώς μονοπωλίου προϋποθέτει ότι θα υπάρξει κάποιος στοιχειώδης έλεγχος στα εργασιακά κόστη, αλλά και γενικότερα στα κόστη παραγωγής. Γιατί, κατά τις τελευταίες δεκαετίες είχε κανείς την αίσθηση ότι η ΔΕΗ δεν ανήκε στους μετόχους της αλλά στη ΓΕΝΟΠ, την ομοσπονδία των συνδικάτων της ΔΕΗ, που μπορούσε να θέτει όρους στις εκάστοτε κυβερνήσεις και να τους ικανοποιεί, ανεξαρτήτως του κόστους που είχαν για την Επιχείρηση, αλλά και για την οικονομία στο σύνολό της. Αλλά και αυτό υπήρξε ένα από τα συμπτώματα της ελληνικής οικονομικής παρακμής.

Το βιβλίο του Ρ. Μωυσή, το οποίο προλογίζει ο Αντώνης Παπαγιαννίδης και «επιλογίζει» ο Παναγής Βουρλούμης, ο άνθρωπος που μπόρεσε να φέρει εις πέρας την ιδιωτικοποίηση του ΟΤΕ, απευθύνεται σε ένα ευρύ κοινό και είναι απολύτως προσitto στον αναγνώστη. Παρ' όλα αυτά θέτει σημαντικά ζητήματα για το μέλλον της χώρας μας και ελπίζω να του δοθεί η προσοχή που του αξίζει, όσο και αν πολλοί δεν θα ενθουσιαστούν με το περιεχόμενό του.

* Ο κ. Κώστας Κωστής είναι καθηγητής στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Τελευταίο του βιβλίο, «Ο πλούτος της Ελλάδας», εκδ. Πατάκη.

01 & 02.

ONAS
NEW
CHOR
FESTI